

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II.

№ 11154 /II.

Warszawa dn. 14.IV. 1922 r.

8609 J₂
14.IV.

2

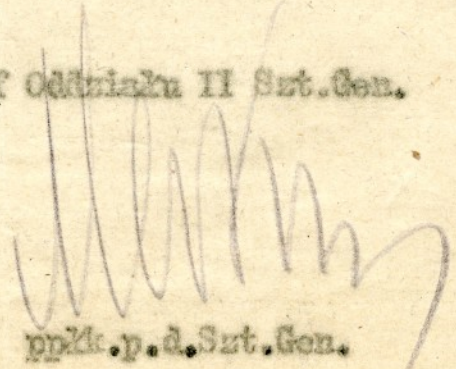
*Rusia
Tyle. asem. obrot.
Kef?*

Do

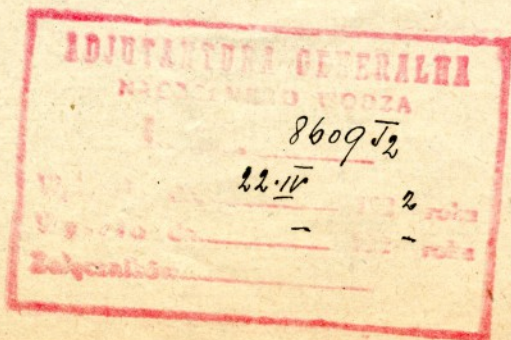
Adjutantury Generalnej

Przedkadam przy niniejszym do wiadomości artykuł
p.t. "Propaganda wojenna" umieszczony w "Izwiestjach" z dn.
4.IV.22 r.

Szef Oddziału II Szt.Gen.

ppłk. p.d. Szt. Gen.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

11154

Ogłoszona poniżej tezy sformułowane
na podstawie dyskusji, delegatów
wejskowych na XI zjeździe, rozpoczęte
na podstawie propozycji tow. Rebicowa
jednocześnie przyjętych przez radę
Delegatów wejskowych.

L. Trecki

("Izwiestja" z dn. 4. IV. 22 r.)

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

I. Najważniejsze zadania

1. Zadania propagandy wojennej zbudują w młodym żołnie-
rzu armii czerwonej zainteresowanie do sztuki wojennej i dążenie do osią-
gnięcia stanowiska dobrego żołnierza- bojowca nie przez bój, a przez
umianowienie. Dlatego też powinien on wiedzieć w pierwszym rzędzie dlaczego
został zmobilizowany. Przynajmniej światło należy nie pod kątem walki klaso-
wej a pod kątem obecnej sytuacji politycznej, aby wiedzieli ^{skąd} ~~gdzie~~ grozi im
niebezpieczeństwo, oraz spowodować, aby ~~rozumieć~~ ^{rozumieć} należy jasno, ale nie jak uc-
niem, ale jak równemu sobie, jak obywatelowi powołanemu do walki czynnej, do
walki o cele wyższe, który dobrze znać winien "swą wartość".

2. Dla każdego żołnierza sprawa wojny w bezpośrednim
tego słowa rozumieniu jest sprawą życia i śmierci. Dlatego też bardziej
zrewelujonizowany t. j. bardziej nawiądzony żołnierz z napiętą uwagą przy-
patruje się i przysłuchuje rzeczom związanym z wojną i pokojem.

Te napięcie zainteresowania wyzyskać należy, budząc w żołnierzu chęć stania
się dobrym bojowcem.

3. Propaganda wojenna powinna nie z wyświecać komunizmu
opisywać do koczar, a z wewnątrz koczar wnieść się na wyświecać komunizmu.

NYC
NEW YORK
ARCHIVES
INSTITUTE
PILSUDSKI

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

77

Ożywiona tym duchem praca pójdzie znacznie łatwiej.

4. Reszbawiony klasowego kryterjum, żołnierz-właściciel dla oceny wszystkich spraw posiada nieafirmowane kryterjum moralne. Należy epierając się na ten popchnąć go dalej w tym kierunku, ~~xxxxxxx~~ Należy mu z dnia na dzień dawać świeży, realny, konkretnie zreferowany materiał, dotyczący zbrodni i krewań wrogów naszych, nie powinniśmy patrzeć na te wypadki jak na edzwie roznadlenia walki klasowej, lecz jak na bardzo ważne fakty dnia dziającego, od których zależy wojna i pokój. Żołnierz armji czerwonej nie jest słuchaczem, któremu wykładają historję walki klasowej - jest miedym obywatelom przygotowującym się do wojny, ~~xxxx~~ wając z całą świadomością kolejne następujące po sobie wypadki, ożywając w duszy nienawiść dla naszych wrogów wojennych, którzy są równocześnie naszymi wrogami klasowymi, żołnierz armji czerwonej przecheździć znacznie ze stanu oceny nieafirmowanej moralności do oceny klasowej.

5. Żołnierz interesuje się lub może się zainteresować sąsiadami, którzy z czasem stać się mogą naszymi wrogami. Należy dać mu o tych sąsiadach dane konkretne, podstawowe, które z łatwością będzie mógł zapamiętać. Należy aby imiona ministrów, królów, dowódców wojskowych i t. d. tych państw nie były dla żołnierza armji czerwonej li t. d. pustym dźwiękiem, kiedy spetyka się z nimi w gazetach, plakatach i t. d.

6. Propaganda wojenna winna mieć ściśle uylitarny charakter - wychowanie bojowego żołnierza musi być jej celem, równa część porokanych do życia przez nas żołnierzy wykaże bardziej rozszerzeniu zakresu teoretycznych i politycznych zainteresowań, będziemy udawali w miarę możliwości aspekty ich potrzeb. Należy dostrzymywać kręku masom podstawowym, nie rozpraszając się teoretycznie i politycznie, nie unosić się ponad poziom, a przygotować jednolitą uświadomioną jednostkę bojową - rotę, bataljon, pułk.

II. Braki naszej propagandy.

II. Braki naszej propagandy

7. Głównym brakiem naszej propagandy jest to, że w żołnierzu armii czerwonej widzimy jedynie obiekt dla propagandy, zapominając o tym, że młody wieśniak lub robotnik przez szereg miesięcy i lat żyje w kaszarach i zostaje pod całkowitym ich wpływem. Tęże rodzaju ujęcie sprawy, jest echem przeszłości, kiedyśmy musieli prowadzić swą pracę rewelucyjną we wrogich kaszarach lub fabrykach kapitalistycznych. Cała nasza praca ówczesna sprowadzała się do ególnikowego rewelucyjnego uświadomienia robotnika i żołnierza t.j. do dania odpowiedzi na pytanie podstawowe, które tak energicznie pokrywało milczeniem społeczeństwo i państwo. Powinniśmy wreszcie zrozumieć, że obowiązkiem naszym jest zaspokojenie innych jeszcze potrzeb i zainteresowań, jeśli nie chcemy żeby zadośćuczynienie u naszych wrogów szukali. Żołnierz armii czerwonej ma potrzebę zabawy, reszrywek ćwiczenia władz duchowych drogą estetycznych wrażeń choćby najmniej skomplikowanych. Nie jest on li tylko obiektem dla propagandy, jest to żywa młoda istota, posiadająca różnorodną⁵ chęć i nieskomplikowane potrzeby. Nadmiernie respektujemy się politycznie i teoretycznie i równocześnie ignorujemy psychologicznie żołnierza.

8. Pracownicy oświatowi muszą wyszyc się temu menterakiego. Urzędnik propagandy nigdy nie osiągnie takich rezultatów, jak stary doświadczony towarzysz, który nie krytykuje, nie meralizuje, a tłumaczy, wyjaśnia, opowiada i zainteresowuje.

III. Różnymi drogami do jednego celu.

Praca polityczna w armii wyrasta na gruncie propagandy wojennej. Propaganda wojenna ściśle związana jest z wyszkoleniem wojskowym, skoncentrowanem w rękach dowództwa wyższego. Propaganda depańnia nam kę wojskową, usiłując zbudzić w noszących się maksimum zainteresowania.

Błogę też wszyscy pracownicy wydziałów polityczno-oświatowych, jak również kierownictwa organów politycznych muszą najdokładniej znać budowę swych oddziałów, skład personalny i ugrupowania rebołiczne lub wieścińskie, rezwój, poziom rezweju umysłowego, wiek i t. d.

Prepaganda wojenna powinna być ściśle związana i z przedmiotem wykładowym w bieżącym okresie. Pogadanki, mowy, gazety, zabawy w miarę możności winny prowadzić do jednego celu.

10. Najważniejszą rzeczą jest przykład osobisty. Skład pracowników politycznych wszystkich stopni winien być wzorem dla szeregowców pod względem zachowania koleżeńkiego, porządku w pracy, sumiennosci w wypełnianiu obowiązków, znajomości i wypełnianiu przepisów, regulaminu służby i zasad wojskowych. Jest to najbardziej przekonująca prepaganda wojenna.

11. Żołnierza należy za wszelką cenę nauczyć czytać i liczyć. Podręczniki muszą być w ten sposób uporządkowane, aby ucząc rzeczy podstawowych równocześnie zapewnowały niepostrzeżenie z regulaminem służby, a chętnie, podsuwały mu prawdy polityczne w pewnej koleżeńności. Podręczniki te jak stopnie drabiny coraz to wyżej prowadzić będą żołnierza armji czerwonej - jako żołnierza i obywatela.

12. Żołnierza armji czerwonej pragnie gier fizycznych, wyrabiających jego muskulaturę, gier podstawą których jest zgadywanie, myślenie lub przypadek. Należy zaspekować to latetną potrzebę człowieka, aby ogólnie zaś człowieka rozwijającego się, tym celu można zadawać gry dawniej, wprowadzając nową terminologję i alagerję (ogólnieświecką czy armji czerwonej). Ćwiczeniem fizycznym i sportem należy nadać charakter alageryczny, unikając naturalnie formalistyki i monotennosci.

13. Żołnierza armji czerwonej, oraz jej oddziały powinny być kształtowane w duchu kolektywizmu, wzajemnej pomocy nieustraszenosci, mięgotwa i ofiarnosci. Prepaganda polityczna szerwana na wznieśłych przykładach

behaterstwa powinna iść ręką w rękę z pleśnią w jenne-rewelucyjną. Jeżeli jest i powinno się zorganizować pułkowe zabawy em z tworzyć scenariusze, wykorzystując przeszłość pułku i etniczając antytypiczną hereicką i estetyczną aureolę pamięć jego behaterów. Należy w jaknajszerszym zakresie wykorzystać behaterką przeszłość armii czerwonej, epokę wojny domowej, szczególnie zaś historię własnego pułku. Powinna ona zostać wplecioną w żołnierską armii czerwonej i przenikać jego istotę i za pomocą książki do czytania, i podręcznika do zadań, i drogą sportu, gier, teatru i kinematografu.

14. Agitacja indywidualna posiada ogromne znaczenie. Jest to główna brzoń komunisty linjowego. Lecz tutaj nie może być mowy o teorytyce biurokratyzmu. Wpływ osobisty nie można ująć w szkielet. Działać należy licząc się z jednostkami, budząc w nich uśpienie zainteresowanie i wybierając z ^{nich} pośrednio najbardziej energicznych i zdolnych, jako kandydatów na różnego rodzaju kursa.

15. Konieczną jest niezwykła praca nad zorganizowaniem i uświadczeniem prasy dla armii czerwonej. Prasa jak dotąd nie jest odbiciem życia kaszarewego, a tylko sniła się do niego i z tego względu nie budzi zainteresowania. Współpracownikami powinni być w jaknajwiększej ilości żołnierze czerwonej armii, Lecz nie jest to wystarczające. Artykuły powinny być redagowane na podstawie doświadczenia, poziomu i potrzeb żołnierskiej armii, a przytem krótkie, proste i rzeczowe. Należy pouczać, uświadczać. Presteta nie powinna przechodzić w pseudoliteść, lub fałsz. Bez sentymentów i ordynarnych wyrzłów. sztuczna presteta obraża przeciwnego czytelnika, który posiada ^{Własną} ~~Własną~~ *Własną sobie wartościowość.* i ~~Własną~~ *Własną* mogą go zająć na chwilę, lecz wkońcu podrywają autorytet prasy.

Należy brać pod uwagę niski poziom duchowy oraz kulturalny, nie w celu podwyższenia się ponad, lecz w celu podniesienia go.

Goulijani chwa

-6-

Redaktorzy gazety! Pamiętajcie, że nie jesteście nauczycielami w szkole, lecz pracujecie dla obywateli obrojcych. Waszą rzeczą nie nauczanie, a uwiadamianie w taki sposób, aby treść faktyczna wryła się w umysł żołnierza.

Uwielbianiajcie, dostarczajcie jednocześnie rozrywek. Podawajcie wesołe opowiadania, wiersze, treści, których będzie nie tylko polityka, lecz również przyroda i miłość. Umieszczajcie anegdoty, karykatury i nie tylko polityczne, lecz i rodzinowe.

Wydawanie wstrowych księzek do czytania dla żołnierza armji czerwonej, jako to: pamiętników, charakterystyk, zbiorów zadań, gier, szarad, nowych pieśni, przysłów, dowcipów - powinno być kolektywnym dziełem całej armji. Należy podawwytywać i notować najbardziej dane opowiadania, zajmujące epizody, zagadki w nowym duchu, pieśni, poszczególne zwroty i wyrażenia.

W ten sposób komunikując się z różnymi oddziałami armji czerwonej przyśpieszmy utworzenie biblioteki, będącej odbiciem różnorodnych stron jej ducha i życia, i zapewnią której poprowadzimy ją naprzód.

IV. Propaganda wojenna i skład dowódców

17. Propaganda wojenna dąży do zjednoczenia pracy czystopolitycznej z ogólnowojeńną. Jest więc dzięki temu najlepszą drogą wciągnięcia aktywności dowódców do pracy wychowawczej. Należy zawsze pamiętać, że rozwój armji czerwonej, chociaż powoli zmierzma do połączenia w jednej osobie dowódcy i komisarza. Należy świadomie proces ten przyspieszyć. Dowództwo powinno przyjąć udział we wszystkich wyżej wymienionych pracach.

Szczególne znaczenie posiada wciągnięcie dowództwa do pracy nad utworzeniem, rozwojem i wzmocnieniem tradycji danego pułku, jego wewnętrznej jedności i ducha braterskiego obchody pamiętkowe, uroczyste ~~...~~

uroczyste posiedzenia poświęcone pamięci poszczególnych bohaterów lub też zbiorowych czynów heroicznych, święta pułkowe, gry i przedstawienia symboliczne i t.d.

18. W kwestji propagandy wojenno-gospodarczej agitatorzy polityczni powinni iść ręką w rękę ze skłusem dowódców. Walka z brudem, leniwością, rozrzutnością powinna być podniesioną do poziomu pracy kulturalno-wychowawczej. Należy w tym kierunku stosować i wynioski, i pochwały, i wynagrodzenia, i mowy, i artykuły, i sąd demonstracyjny i satyryczną sztukę teatralną.

19. Jednym z głównych zadań propagandy wojennej w najbliższym okresie powinno być podniesienie uświadomienia oraz wojennego i politycznego poziomu każdego dowódcy i jego poczucia godności i autorytetu.

V. Propaganda wojenna i protektorat.

20. Protektorat sowiecki wykazujący już swoją żywotność, powinien się rozciągać nadal na pomoc propagandy wojennej. Należy by żołnierze armji czerwonej znak swego protektora. Każdy protektor jak robotniczo-włóciarska organizacja dostarczy materiału potrzebnego do wyjaśnienia żołnierzom armji czerwonej, że na czele republiki sowieckiej i ważniejszych organów rządzących stoją rzeczywiście przedstawiciele robotniczo-włóciarskich mas.

21. Z drugiej zaś strony należy by protektor zapoznał się bliżej z usynowionym pułkiem. Skatwiać to mogą raporty szefa lub dowódcy przesyłane na posiedzenia protektora pułku, artykuły w gazecie miejscowej, wspólne organizowanie świąt, obchodów i t.d.

22. Protektorat nie powinien w żadnym razie ujawnie wpływać na wewnętrzne stosunki w pułku jak również na ówce centralizacji i jakiegokolwiek

Podstawowym zadaniem protektoratu jest rozwijanie pośród ludności

zmniejszenia się, urocznienia i przywiązania do armji ozerwanej. Ten
sam cel ma działalność pracowników wojennych wśród ludności niemieckiej.

Wykorzystanie zdobytego doświadczenia

Wrogowie nasi wskazują często na potęgę naszej propagandy. De
facto siłę jej stanowią idee odzwierciedlające rzeczywiste interesy
nas pracujących. Co się tyczy środków, sposobów oraz systemów propagandy
- nasi przeciwnicy imperjaliści są i byli w tej dziedzinie bogatszymi
od nas. Środki materialne, techniczne, siły literackie i t.d. naszego
aparatu uświadamiającego, naszych gazet, teatrów, szkół i t.d. są bez
porównania gorsze niż u naszych wrogów. Powinniśmy przede wszystkim
na nich. P.N.R. powinien zwrócić specjalną uwagę na studjowanie metod
dawnej i obecnej wojskowej i ogólno-kształcącej propagandy w armjach
burżuazyjnych.